

XXI EUROPEJSKA WYPRAWA MOSTOWA

Północna Hiszpania – Pireneje 2016, cz. 4

El Cebrero, Ponferrada, Astorga, León, Burgos, Miranda del Ebro, Logroño, Puente la Reina, Pampeluna, Roncesvalles, Saint-Jean-Pied-de-Port, Pau, Lourdes

tekst i zdjęcia: **prof. dr hab. inż. KAZIMIERZ FLAGA dr h.c.m.**, **mgr inż. arch. PRZEMYSŁAW FLAGA**, **dr hab. inż. BARBARA RYMSZA, prof. IBDiM**, zdjęcia: **KAZIMIERZ FLAGA**

W kolejnym odcinku relacji z wyprawy mostowej do północnej Hiszpanii zbliżamy się do Pirenejów, w których znaleźliśmy się 18. dnia wyprawy. Po stronie francuskiej zwiedziliśmy Saint-Jean-Pied-de-Port i Pau, ale największe przeżycia towarzyszyły nam podczas pobytu w Lourdes.

Viaducto de Naron (obiekt nr 47)

16 lipca 2016 r. – ósmy dzień wyprawy

Kolejny dzień wyprawy rozpoczęliśmy od podziwiania wysokich mostów na trasie szybkiej kolei galisyjskiej. Najdroższym odcinkiem hiszpańskiej sieci drogowej jest otwarta w 2001 r. autostrada A6 pomiędzy Becerreá a Pedrafita. Trasa prowadzi przez 13 wiaduktów oraz dwa tunele i jest to największe skupisko dużych mostów w Hiszpanii. **Viaducto de Narón¹** (obiekt nr 47) jest najbardziej spektakularnym obiektem na tej trasie.

Wiadukt, a w zasadzie dwa równoległe wiadukty, oddzielne dla każdej jezdni, o długości 402,5 i 450 m, to konstrukcja skrzynkowa z betonu sprężonego, oparta na sześciokątnych filarach, z łukowatym przęsłem o wysokości 70 m. Wiadukt zbudowano w ciągu 16 miesięcy.

Otwarty w 1985 r. **viaducto del Cruzul** (obiekt nr 48) to najbardziej charakterystyczny z wiaduktów drogi narodowej nr 6.

Ten ramowy obiekt ma 103 m wysokości i sześć 65-metrowych przęsł. Droga przebiega po łuku. Nie przeszkodziło to jednak budowniczym w prefabrykowa-

niu segmentów pomostu, które następnie były przenoszone na swoje miejsce wysoko nad ziemią za pomocą masywnej kratownicy.

El Cebrero

Na wzgórzach wschodniej Galicji, blisko granicy z prowincją León, leży jedna z najosobliwszych wiosek na drodze do Santiago de Compostela. Położona na wysokości 1330 m n.p.m. jest pierwszą galisyjską miejscowością na francuskiej drodze św. Jakuba. Malownicza osada zachowała swój średniowieczny charakter. Romański kościół z XI w. zasłynął z cudu eucharystycznego zamiany opłatka i wina w ciało i krew, który wydarzył się w tym

Zamek templariuszy w Ponferradzie

Pałac biskupi w Astordze

¹ Pogrubioną czcionką zaznaczono miejscowości, których zwiedzeniu poświęcono największej czasu i uwagi.

Wiadukty nad autostradą do León

Bazylika San Isidoro w León

miejsu ok. 1300 r. Obok świątyni jest kilka *pallozas* – okrągłych, krytych strzechą kamiennych chat o celtyckim układzie, zwykle wykorzystywanych przez pielgrzymów jako schronienie. Ponadto znajdują się tu również średniowieczne, zbudowane z kamienia hotele dla pielgrzymów.

Ponferrada

W drodze do León i Burgos zatrzymaliśmy się na krótko w Ponferradzie w regionie autonomicznym Kastylia-León. Miasto, położone nad rzekami Sil i Boeza, liczy ok. 70 tys. mieszkańców. Wznosi się tu, położony na płaskowyżu, nad rzeką Sil, majestatyczny i malowniczy **zamek templariuszy**, który był siedzibą rycerzy zakonnych. Z zewnątrz obiekt jest imponujący. Miał za zadanie ochraniać pielgrzymów zmierzających do Santiago de Compostela.

Zamek templariuszy to niewątpliwie nośna nazwa, ale nie do końca oddaje prawdziwą historię tego miejsca. Fortyfikacje istniały tu od czasów celtyberyjskich, przebudowane następnie przez Rzymian, a później Wizygotów. Templariusze władali zamkiem między 1178 a 1312 r., grupę budowli z tego okresu można obejrzeć wewnątrz obiektu. Przez całe średniowiecze zamek pełnił ważną funkcję militarną – w 1354 r. stacjonowało tu 730 rycerzy konnych i 1200 piechurów. Swoją atrakcyjną formę zabytek zawdzięcza XV-wiecznej przebudowie, gdy powstał barbakan i wspaniałe wieże zwieńczone misternymi blankami.

W pobliżu znajduje się renesansowa **Basilica de la Virgen de la Encina**, gdzie wierni czczą wykonany z dębu korkowego wizerunek Najświętszej Marii Panny, patronki miasta. Znajduje się tam również kaplica z „ubranymi” figurami Chrystusa, Marii i świętych, obnoszone po ulicach miasta z okazji różnych procesji.

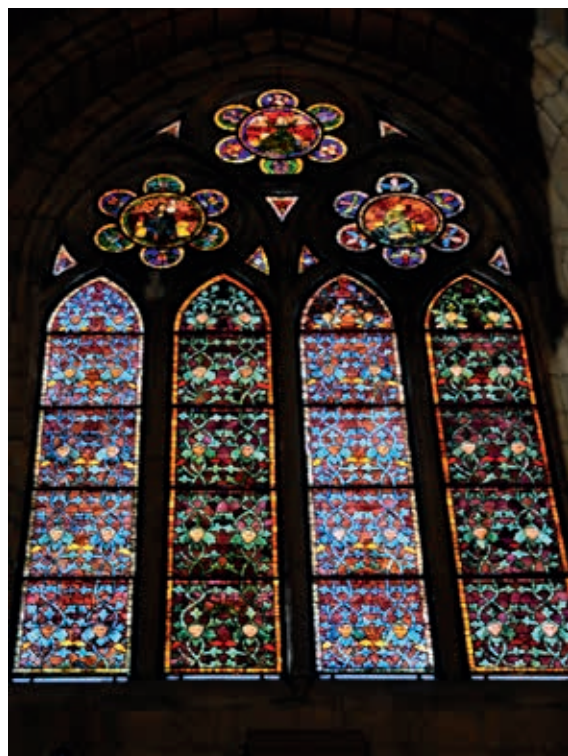
Astorga

Historia Astorgi (14 tys. mieszkańców), leżącej na południowy zachód od miasta León, położonej na wysokości prawie 900 m n.p.m., sięga czasów rzymskich. Znajdowało się tu niegdyś 20 szpitali dla pielgrzymów. Znakami rozpoznawczymi miasta są katedra, mury miejskie i pałac biskupi. Astorga leży na końcu północno-zachodniej odnogi położonej w środkowej Hiszpanii Mesety Iberyjskiej. Pielgrzymi udający się do Santiago de Compostela mogą podziwiać z tego miejsca górską panoramę rozciągającą się wokół legendarnego Żelaznego Krzyża. Dla wielu z nich odcinek prowadzący z Astorgi do Ponferrady jest najpiękniejszym odcinkiem szlaku pielgrzymkowego. Podobny do zamku templariuszy w Ponferradzie jest **pałac biskupi (Palacio Episcopal)**, obecnie siedziba Muzeum Pielgrzymkowego. To fantastyczna budowla, stylizowana na gotykę, z wieloma wieżyczkami, witrażami i wnętrzami zdobnymi ceramicznymi kafelkami. Zaprojektował ją w 1889 r. Antonio Gaudí dla biskupa, rodaka z Katalonii. Niekonwencjonalny wygląd pałacu tak przerażał inżynierów, że woleli w nim nie mieszkać. Budynek jest jednym z nielicznych dzieł Gaudiego poza terytorium Katalonii.

Pałac powstawał z dużymi problemami. Najpierw dlatego, że Ministerstwo Sztuk Pięknych zgłosiło zastrzeżenia do projektu, na co artysta zareagował furją. Gdy prace ruszyły, Gaudí zdecydował, aby budynek wznosili znani mu inżynierowie i robotnicy z Katalonii, co jednak było kosztowne i po utarczkach z inwestorem doprowadziło do wycofania ekipy z budowy. W trakcie wojny domowej pałac pełnił rolę więzienia falangistów, ostatecznie został oddany do użytku w latach 60. XX w. Największy kunszt prezentuje znajdująca się na piętrze kaplica z cudownym festiwalem światła dzięki

Katedra w León

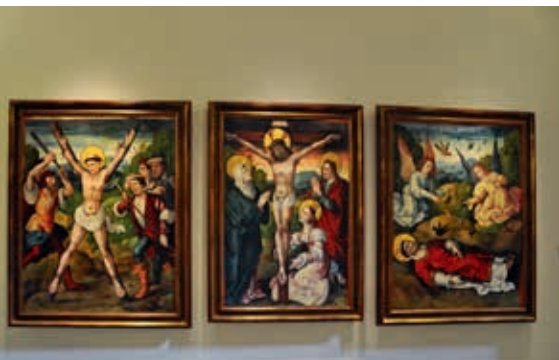
Witraże katedry w León

Casa Botines w León

Katedra w Burgos

Muzeum Katedralne w Burgos

Kamienny most łukowy San Pablo przez Arlanzón w Burgos (obiekt nr 50)

licznym trzyczęściowym oknom, wyposażonym w witraże.

Przy **placu Głównym** (Plaza Mayor) znajduje się także **ratusz** z lat 1683–1704 z balkonem wzdłuż trójwieżowej fasady i rzeźbami umieszczonymi na kurancie

zegara, a także **katedra**, budowana od 1471 r. jako gotycka, z barokową fasadą (1660–1693) z pokrytym reliefami portalem między wieżami. Złożony ołtarz główny (1562) jest arcydziełem hiszpańskiego renesansu.

Na Plaza Mayor wysłuchaliśmy pięknego koncertu w wykonaniu uczniów szkoły muzycznej z Astorgi. Do centrum wchodzi się przez ruiny bramy miejskiej w **murach obronnych**, pochodzących z okresu rzymskiego. Rzymskie miasto Asturica Augusta było bowiem strategicznym przystankiem na tzw. srebrnej drodze łączącej Andaluzję z Galicią i stanowiącej część drogi do Santiago.

León

Na naszej trasie dotarliśmy do miasta León, kryjącego jeden z najwybitniejszych romańskich zespołów architektonicznych w Hiszpanii. Zostało założone w 60 r. jako rzymski obóz Siódmego Legionu (łac. Legio Septima Gemina), skąd pochodzi nazwa miasta. Stolica prowincji, liczy 150 tys. mieszkańców. Od 924 r. León było głównym ogniskiem rekonkwisty i stolicą królestwa do czasu zjednoczenia się z Kastylią, kiedy to dwór przeniósł się do Burgos. Dla pielgrzymów podążających Camino de Santiago było i jest jednym z głównych miejsc odpoczynku. Do największych atrakcji należą tu katedra i królewski panteon, mieszczący się w podziemiu bazyliki św. Izydora (basílica de San Isidoro).

Zwiedzanie León rozpoczęliśmy od romańskiej **kolegiaty San Isidoro**, wbudowanej w mury otaczające miasto. Od południa, w przyziemiu masywnej wieży, mieści się **Panteón de los Reyes** (1054–1064), gdzie spoczywa 23 królów i królowych Kastylii i León, zwany romańską Kaplicą Sykstyńską. To jeden z najwybitniejszych romańskich zespołów architektonicznych w Hiszpanii.

Niskie kolumny dzielą dwunawowe wnętrze, którego sklepienia i łuki tarczowe pokrywają wspaniałe romańskie freski (1181). Panoramiczne kompozycje ukazują m.in. *Zwiastowanie pasterzom* i *Rzeź niewiniątek*, na gurtach namalowano *Prace miesięcy* (kalendarz przedstawiający krajobrazy we wszystkich 12 miesiącach roku) oraz znaki zodiaku. Z Panteonu przechodzi się do krużganków, skarbcza (zawierającego m.in.

Arco de Santa María w Burgos

agatowy kielich królowej Urraki oraz relikwiarze św. Izydora z Sewilli i św. Pelagiusza) i małej biblioteki.

Następnie wąskimi uliczkami dotarliśmy do największej atrakcji miasta – **katedry Matki Bożej Panującej** (catedral de Santa Maria de Regla), wybudowanej między XIII a XV w. Jest to najznakomitsza, obok katedr w Burgos, Toledo i Sewilli, gotycka świątynia w Hiszpanii. Planem, maswerkami, łukami przyporowymi i dekoracją rzeźbiarską portali przypomina katedry w Chartres, Reims i Amiens. Jej budowę rozpoczęto w 1254 r. i zakończono sto lat później. Katedrę ozdabia największy na świecie zespół filigranowych witraży o powierzchni 1800 m³, rozświetlających wysokie wnętrze. Od początku miały one duże znaczenie symboliczne – zwycięstwo światła nad ciemnością.

Witraże te ujmują trzy ogromne rozety, 125 wielkich i 57 mniejszych okien, które od XIII do XX w. wypełniano wielobarwnymi scenami. Ich tematyka jest różnorodna – od mitologicznych bestii i roślin po opowieści biblijne i z życia świętych. XIII- i XIV-wieczne krużganki katedry są ozdobione gotyckimi freskami Nicolása Francésa (1427), który jest również autorem pięciu oryginalnych obrazów w ołtarzu głównym.

Po zwiedzeniu katedry udaliśmy się na **malowniczą starówkę** nieopodal plaza de Santo Domingo, gdzie wyróżniają się **Casa Botines** – secesyjny obiekt zaprojektowany pod koniec XIX w. przez Antonia Gaudiego, oraz renesansowy **Palacio de los Guzmanes** (pałac rodziny Guzmanów) z lat 1559–1566.

Żelbetowy most płytowy przez Arlanzón w Burgos (obiekt nr 51)

Pomnik Cyda Campeadora w Burgos

Kamienny most płytowy przez Arlanzón w Burgos (obiekt nr 52)

Burgos

Do Burgos przybyliśmy późnym popołudniem, ponieważ jednak hiszpańskie miasta są najatrakcyjniejsze wieczorem, od razu wybraliśmy się na krótki rekonesans. Do centrum weszliśmy przez **Arco de Santa Maria** – najpiękniejszą z 12 średniowiecznych bram miejskich. Niedaleko za nią udało się nam zobaczyć w promieniach zachodzącego słońca największą atrakcję Burgos – **katedrę Najświętszej Marii Panny**. Jej wnętrze dokładnie poznamy jutro, natomiast w bocznej kaplicy zdążyliśmy jeszcze uczestniczyć – zaliczonej za niedzielę – mszy św. Po wyjściu z katedry spędziliśmy miło czas, wysłuchując wieczornego koncertu przed katedrą. Po tak pracowitym dniu należał się nam wypoczynek w hotelu.

17 lipca 2016 r. – dziewiąty dzień wyprawy

Burgos

Po smacznym śniadaniu rozpoczęliśmy ten niedzielną dzień od zwiedzania miasta. Burgos (175 tys. mieszkańców), założone ok. 856 r., odegrało ważną rolę polityczną i militarną w historii Hiszpanii. Było jedną z głównych siedzib kastylijskich suwerenów, a następnie królów Kastylii i Leónu, od zjednoczenia w 1037 r. aż do zakończenia rekonkwisty w 1492 r. W XV i XVI w. dużą część bogactw, których źródłem był handel wełną, przeznaczono na wielkie dzieła architektury i sztuki. Podczas wojny domowej gen. Francisco Franco założył tu swoją główną kwaterę.

Weszliśmy do miasta przez **kamienny most łukowy** (obiekt nr 49) oraz przez najokazalszą z bram miejskich – Arco de Santa Maria, ozdobioną figurami wybitnych osobistości na powitanie cesarza Karola V w 1536 r. Stąd roztacza się naj-

piękniejszy widok na gotycką katedrę Najświętszej Marii Panny. Ufundowana w 1221 r., budowana przez ponad cztery stulecia, jest połączeniem elementów gotyku płomienistego, stylów mudéjar i plateresco. Powstały wówczas wieże z pięknymi, ażurowymi iglicami (liczące 84 m wysokości), bogate kaplice oraz wewnętrzne i zewnętrzne schody, potrzebne z uwagi na położenie katedry na wzgórzu.

Katedra wpisana jest na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Podziwialiśmy w niej połączone schody Escalera Dorada autorstwa Diego de Siloe (1519–1523), grób Cyda (właśc. Rodrigo Díaz de Vivar, zwany też el Campeador – Waleczny, 1043–1099) i jego żony pod ażurową kopułą na skrzyżowaniu naw, dziwny zegar Łapacz Chmur, mistrzowsko wykonane zdobienia kaplic de Santa Anna i del Condestable.

Nasyciwszy się wspaniałościami tej katedry, odbyliśmy krótki spacer po centrum Burgos i zrobiliśmy sobie zdjęcia m.in. przy pomniku pielgrzyma na szlaku jakubowym, Ernesta Hemingwaya, a następnie przy **pomniku Cyda**, hiszpańskiego bohatera narodowego z czasów rekonkwisty. W 1094 r. zdobył Walencję dla chrześcijan i rządził w niej aż do śmierci. Pomnik wznosi się na placu w pobliżu **głównego mostu** (obiekt nr 53) przez rzekę Arlanzón, ozdobionego postaciami rycerzy Cyda.

Odwiedziliśmy położony ok. 1,5 km na zachód od katedry **cysterski klasztor żeński Las Huelgas** (Monasterio de Santa María la Real de Las Huelgas), w którym znajduje się panteon królów kastylijskich. Klasztor ten został ufundowany w 1187 r. dla bardzo bogatych mniszek z najlepszych rodów. Obejrzeliliśmy gotycki krużganek San Fernando, ozdobiony arabskimi rysunkami paw i gwiazd, kaplicę św. Jakuba oraz Museo de Ricas Telas del Monasterio de Las

Wirydarz w Real Monasterio de las Huelgas w Burgos

Alabastrowy grobowiec króla Jana II Kastylijskiego w kościele przy klasztorze Kartuzów w Burgos

Żelbetowy most łukowy w Miranda del Ebro (obiekt nr 54)

Huelgas, zawierające unikatową kolekcję średniowiecznych tkanin.

Udając się wzdłuż Arlanzón do monasteru Las Huelgas, obejrzeliliśmy kolejne mosty Burgos – **dwa łukowe, kamienne**

Kamienny most sklepiony Karola III w Miranda del Ebro (obiekt nr 56)

Kamienny most łukowy Puente Pedro przez Ebro w Logroño (obiekt nr 59)

Prefabrykowany most belkowy w Miranda del Ebro (obiekt nr 57)

Łukowy most kamienny Puente la Reina przez Argę w Puente la Reina (obiekt nr 61)

Betonowy most ramowy przez Argę w Puente la Reina (obiekt nr 63)

Podwieszony most betonowy w Logroño (obiekt nr 58)

Betonowy most ramowy przez Argę w Pampelunie (obiekt nr 64)

Ufortyfikowane mury miejskie (cytadela) przez Argę w Pampelunie

Most zwodzony przed bramą Starego Miasta w Pampelunie (obiekt nr 66)

Wejście do Starego Miasta w Pampelunie

Wnętrze katedry w Pampelunie

Wnętrze królewskiej kolegiaty przy dawnym klasztorze Augustianów w Roncesvalles

(obiekty nr 50 i 52) i **żelbetowy** (obiekt nr 51).

Pojechaliśmy również do położonego ok. 3 km od centrum miasta na wschód zespołu klasztorного zakonu Kartuzów **Cartuja de Miraflores**, w którym obowiązuje klauzura. W przyklasztornym kościele podziwialiśmy bogato zdobiony alabastrowy grobowiec króla Jana II Kastylijskiego i jego żony Izabeli Portugalskiej, rodziców Izabeli Katalońskiej, ozdobiony 580 figurami. Przy ścianie kościoła znajduje się nagrobek jej brata, księcia Alfonsa, z kłęczącą figurą pokrytą podobno pierwszym złotem przywiezionym do Hiszpanii z Nowego Świata.

Miranda del Ebro

Z Burgos skierowaliśmy się na wschód, do Pampeluny, przez Miranda del Ebro i Logroño. W Miranda del Ebro, niewielkim miasteczku, spacerowaliśmy wzdłuż rzeki Ebro, najdłuższej rzeki w Hiszpanii, oraz obejrzeliśmy kolejne mosty, wymieniając uwagi na temat ich konstrukcji i elementów wykończenia. Są to obiekty w większości mało atrakcyjne, kolejno: **żelbetowy most o jednym przęśle**, wsparty na sześciu belkach łukowych i delikatnych ściankach tarczowych oraz o dwóch dojazdowych przęsłach płytowych (obiekt nr 54), **ośmioprzęsłowy most kolejowy**, który ma sześć przęseł sklepionych, wspartych na masywnych podporach, a wszystko obłożone kamienną wykładziną, oraz skrajne przęsła dojazdowe belkowe (obiekt nr 55), **kamienny, sześcioprzęsłowy most sklepiony Karola III** (obiekt nr 56), **pięcioprzęsłowy prefabrykowany most ośmiobelkowy** (obiekt nr 57). Dwa ostatnie obiekty charakteryzowały się ciekawymi balustradami ze stali trudno rdzewiejącej. Spacer był wyczerpujący z powodu panującego upału, więc z wielką przyjemnością wróciliśmy do autobusu i ja-

dać do Logroño, miasta, które założone w 1095 r., nabieraliśmy sił do dalszej wędrówki wzdłuż rzeki Ebro.

Logroño

Położona nad rzeką Ebro stolica winiarskiego rejonu La Rioja (150 tys. mieszkańców) jest schludnym, nowoczesnym miastem o szerokich bulwarach i eleganckich sklepach. Spacer w Logroño, choć miasto słynie ze swej wieloletniej historii, zaczęliśmy od oglądania obiektu współczesnego – **betonowego mostu podwieszonego o jednym pylonie** i o harfowym układzie want (obiekt nr 58). Kolejny – **Puente Pedro** (obiekt nr 59) – to kamienny, siedmioprzęsłowy most sklepiony, bardzo dobrze utrzymany, z ładnymi, stylizowanymi latarniami; jest wizytówką miasta. Natomiast nie mniej urokliwy jest **zabytkowy, stalowy most de Hierro**, który zbudowano w 1881 r. (obiekt nr 60). Jest to obiekt kratownicowy z jezdnią pośrednią i białymi, żeliwnymi balustradami. Bardzo interesujące są również podpory i stężenia wiatrowe ustroju nośnego.

Po zwiedzeniu mostów przeszliśmy z promenady nabrzeżnej wąskimi uliczkami na uroczą starówkę i rozległy **plac Targowy** (Plaza del Mercado). Tu, rozkoszując się kawą i piwem w jednej z restauracji pod gołym niebem, podziwialiśmy barokowy portal zachodni gotyckiej, dwuwieżowej **katedry Santa Maria de la Redonda**. Po drodze minęliśmy dom, w którym mieszkał założyciel Opus Dei, Josemaría Escrivá de Belaguer.

W ogromnym upale – o godzinie 17 na termometrze było 37 °C w cieniu – udaliśmy się w dalszą drogę do Pampeluny.

Puente la Reina

Puente la Reina to miejscowość położona 25 km na zachód od Pampeluny, gdzie łączą się dwa szlaki drogi św. Jakuba – Camino Francés i Camino

Grobowiec fundatora królewskiej kolegiaty w Roncesvalles, Sancha VII Mocnego

Jednoprzęsłowy, łukowy most kamienny przez Nivę w Saint-Jean-Pied-de-Port (obiekt nr 67)

Dwuprzęsłowy, łukowy most kamienny przez Nivę w Saint-Jean-Pied-de-Port (obiekt nr 68)

Porte Saint-Jacques w Saint-Jean-Pied-de-Port

Bulwar Pirenejski w Pau

Ogrody w Pau widziane z Bulwaru Pirenejskiego

Château de Pau przy Bulwarze Pirenejskiego

Aragonés. Znajduje się tu – przez rzekę Arge – pochodzący z XI wieku romański **Puente la Reina**, od którego pochodzi nazwa miejscowości (obiekt nr 61), zbudowany na rozkaz królewski dla pielgrzymów. Jest to kamienny, łukowy most siedmioprzęsłowy o długości 110 m, z załamaniem niwelety w środku długości i kamiennymi, pełnymi balustradami. Widok tego mostu figuruje na banknocie o nominale 20 euro. Szlak pielgrzymkowy przebiega przez centrum miasta, m.in. obok kościoła św. Jakuba, który przy wejściu ma złożoną figurę świętego jako pielgrzyma.

W miejscowości tej znajduje się jeszcze kamienny, pięcioprzęsłowy **most sklepiony Pedro** (obiekt nr 62), również o załamanej niwelecie, tak charakterystycznej dla średniowiecza, a także **nowoczesny betonowy most ramowy** (obiekt nr 63).

Po tak wyczerpującym dniu dotarliśmy na nocleg do Pampeluny.

18 lipca 2016 r. – dziesiąty dzień wyprawy

Pampeluna

Pampeluna to blisko 200-tysięczne miasto w północnej Hiszpanii, stolica Nawarry, leżące na pielgrzymkowym szlaku do Santiago de Compostela. Słynie z odbywającej się corocznie wąskimi uliczkami tradycyjnie między 6 a 14 lipca (podczas największego hiszpańskiego święta św. Firmina) gonitwy byków i ludzi oraz dziwnej zabawy, jakiej doświadczają widzowie oglądający mężczyzn poobijanych przez wystraszone byki. A uliczki miasteczka są urocze, wąskie, z licznymi wystawami małych sklepików. O poranku były sprzątane po niedawnej gonitwie byków.

Pampeluna została założona jako miasto obronne u podnóża Pirenejów przez Rzymian (75 r. p.n.e.), jej nazwa wiąże się z imieniem Pompejusza Wielkiego. W połowie IX w. została stolicą Nawarry. Zwiedzanie rozpoczęliśmy od dwóch mostów przez Arge, opływającą miasto położone na wzgórzu: **współczesnego, skrzynkowego, dwuprzęsłowego**, o podporach w kształcie litery V i z latarnią przypominającą pochyloną lancę (obiekt nr 64) oraz **pięknego, średniowiecznego mostu kamiennego, pięcioprzęsłowego**, o za-

łamanej niwelecie i pełnych balustradach (obiekt nr 65).

Podchodząc w górę, **miniliśmy ufortyfikowane mury miejskie** (cytadelę) z 2. połowy XVI wieku, przeszliśmy przez **most zwodzony przed bramą Starego Miasta** (obiekt nr 66) i doszliśmy do **katedry Najświętszej Marii Panny** (1397–1550) z liczącymi 50 m wysokości bliźniaczymi wieżami. Katedra ma korpus w stylu francuskiego gotyku oraz dwuwieżową, klasycystyczną fasadę (1784). W surowym wnętrzu są piękne stalle i alabastrowy nagrobek (1416–1420) króla Karola III Szlachetnego i królowej Eleonory.

Stąd udaliśmy się na główny plac miasta, **Plaza del Castillo**, w pobliżu którego stoi barokowy **Palacio de Navarra** – od południa, oraz XIII-wieczny, dwuwieżowy kościół San Saturnino i **barokowy gmach ratusza** – od północy. W trakcie naszego pobytu był on jeszcze ozdobiony flagami i innymi akcesoriami po niedawnej gonitwie byków.

Opuściliśmy Pampelunę, by udać się w kierunku Lourdes. Po drodze mieliśmy sporo do oglądania.

Roncesvalles

Osada ta, położona po hiszpańskiej stronie **przełęczy Ibañeta** (1057 m n.p.m.) przecinającej Pireneje, jest ważnym przystankiem na drodze do Santiago de Compostela. Znajduje się 50 km na północny wschód od Pampeluny i od XII w. daje schronienie wędrującym pielgrzymom. W 778 r. była ona miejscem wielkiej bitwy, w której Baskowie z Nawarry rozgromili tylną straż armii Karola Wielkiego. W pobliżu przełęczy Ibañeta stoi **pomnik upamiętniający legendarnego rycerza Rolanda**, który w 778 r. dowodził tą tylną strażą i zginął podczas bitwy. Zdarzenie to uwieczniła *Pieśń o Rolandzie*, znany francuski poemat epicki z XII w.

Zwiedziliśmy gotycką, **królewską kolegiatę Marii Panny** (1199–1219) przy dawnym klasztorze Augustianów, a w niej posrebrzaną figurę Matki Boskiej z Dzieciątkiem, umieszczoną pod wysokim baldachimem. Przy krążgankach, w pełnym uroku kapitułarzu znajduje się grobowiec fundatora Sancha VII Mocnego (król Nawarry w latach 1194–1234) z białego kamienia, oświetlony witrażem sławiącym jego wielkie zwycięstwo nad Maurami w bitwie pod Las Navas de

Portal bazyliki Różańcowej w Lourdes

Bazylika górna w Lourdes

Tolosa (1212); ten pogromca Maurów mierzył ponoć ponad 2,5 m wzrostu.

Saint-Jean-Pied-de-Port

To małe, urocze miasteczko departamentu Pireneje Atlantyckie leży już we Francji, u stóp przełęczy Roncesvalles. Było niegdyś stolicą regionu Dolna Nawarra (fr. Basse-Navarre), częścią Francji miasto stało się w 1659 r. na mocy traktatu pirenejskiego. W wiekach średnich ta twierdza z czerwonego piaskowca była ostatnią, przed granicą hiszpańską, na drodze pielgrzymek do Santiago de Compostela.

Przeszliśmy główną ulicą miasta – **rue de la Citadelle**, która biegnie od XV-wiecznej **Porte Saint-Jacques** w dół – do **Porte d'Espagne**. Przez bramę św. Jakuba pielgrzymi wchodzili do miasta. Prowadzi od niej stroma ścieżka pod zalesione wzgórze, na którego szczycie stoją obwarowania i **Cytadela** – kolejne dzieło Sébastiena le Prestre de Vaubana. Roztacza się stąd piękny widok na okoliczne wzgórza.

Na dole rue de la Citadelle, tuż obok Porte d'Espagne, stoi pochodzący z XIV w. zwiędzany przez nas prosty, czerwony kościół **Notre-Dame-du-Bout-du-Pont**. Za Porte d'Espagne zbudowano przez rzekę Nivę **kamienny, jednoprzęsłowy most łukowy** (obiekt nr 67), natomiast w pobliżu, za Porte de Navarre – **dwuprzęsłowy most kamienny o łukach odcinkowych** (obiekt nr 68), skąd widać stojące nad rzeką domy z ukwieconymi balkonami.

Pau

W Pau, stolicy regionu Béarn we Francji, spędziliśmy niewiele czasu. Głównie po to, aby przejść **Bulwarem Pirenejskim**, skąd roztacza się wspaniały widok na pobliskie ogrody oraz najwyższe szczyty Pirenejów. Niestety, widoczność tego dnia nie była najlepsza. Przy Bul-

warze znajduje się zamek – **château de Pau**, główna atrakcja miasta, przebudowany po raz pierwszy w XIV w. dla władcy Béarn. W Pau urodził się późniejszy król Francji Henryk IV.

Dzisiaj Pau jest miastem uniwersyteckim z architekturą w stylu *belle époque* i pięknymi parkami. Od początku IX w. stało się ulubionym kurortem zamożnych cudzoziemców, szczególnie Anglików.

Lourdes

Lourdes, leżące 30 km na południowy wschód od Pau, jest jednym z wielkich współczesnych sanktuariów Europy. Rocznie odwiedza go ponad 6 mln pielgrzymów katolickich, a całe miasto zajmuje się ich obsługą. Sławę zawdzięcza 18 objawieniom Najświętszej Marii Panny w grocie Massabielle nad rzeką Gave de Pau, jakich doznała w 1858 r. 14-letnia Bernadeta Soubirous.

W drodze z Pau do Lourdes oglądaliśmy w autobusie filmy przedstawiające historię tego wyjątkowego miejsca, poczynając od objawień maryjnych aż po czasy współczesne, opisujące fenomen sanktuarium, do którego zbieżają pielgrzymi z całego świata, głównie niepełni i chorzy, mających nadzieję na cudowne uzdrowienie. Źródła podają, że odnotowano już prawie 7 tys. niewytłumaczalnych uzdrowień, z których 67 Kościół uznał za cudowne.

Ale to nie koniec wrażeń na ten dzień. Po obiadokolacji mieliśmy możliwość wzięcia udziału w procesji różańcowej ze świecami. Niezapomniane wrażenie. Nagromadzenie ludzkiego nieszczęścia – chorzy na łóżkach i wózkach inwalidzkich, otoczeni wolontariuszami, zbieżają z modlitwą na ustach do cudownej groty, licząc na cud. Dobra lekcja pokory dla tych, którzy są zdrowi, mają siły i powinni być szczęśliwi choćby tylko z tego powodu.

Podczas procesji z oddali oglądaliśmy główne elementy sanktuarium: **Grotę**

Grotta Massabielska w Lourdes

Wieczorna procesja różańcowa w Lourdes

Massabielską, kościół górny – **bazylikę Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny** (fr. *Basilique de l'Immaculée-Conception*, 1871) i **kościół dolny – bazylikę Różańcową** (fr. *Basilique Notre-Dame-du-Rosaire*), która może pomieścić 2,5 tys. ludzi, a także zamek na stromym skalnym urwisku, strzegący wejścia do dolin i przełęczy Pirenejów Środkowych. Pełni wrażeń i zadumy wróciliśmy na noc do naszego hotelu położonego w centrum Lourdes.

TEMATYKA KONFERENCJI

Teoria
Badania
Realizacje
Wzmocnienia
Diagnostyka
Normalizacja
Nowe technologie
Projektowanie
Perspektywy rozwoju

WARSZTATY

Projektowanie
stropów zespolonych

PRZEWODNICZĄCY KOMITETU NAUKOWEGO

Kazimierz Flaga

GLÓWNI PRELEGENCI

Ryszard Kowalczyk
Czesław Machelski
Leopold Sokół

XI KONFERENCJA NAUKOWA KONSTRUKCJE ZESPOLONE

ZIELONA GÓRA, 29-30.06.2017

BIURO KONFERENCJI

Uniwersytet Zielonogórski
Instytut Budownictwa
"Konstrukcje Zespolone 2017"
ul. Profesora Zygmunta Szafrana 1
65-516 Zielona Góra

Tel.: +48 68 328 24 16
Fax: +48 68 328 47 77
Email: konstrukcje-zespolone@uz.zgora.pl

www.konstrukcje-zespolone.uz.zgora.pl

MOSTY

budownictwo
inżynieryjne.pl

Nowoczesne
Budownictwo
Inżynieryjne

